

Odluka o ustanovljavanju općinskih sudova u Hercegovačko-neretvanskoj županiji

Hercegovačko-neretvanska županija je jedina županija u Federaciji Bosne i Hercegovine koja još nije ustanovila rad županijskog sudstva. Iz tog razloga, 10. listopada 1997. i 3. prosinca 1997., ovaj Ured je u sklopu zajedničke inicijative sa Misijom OEES-a u Bosni i Hercegovini održao dva sastanka sa ministrom i doministrom pravde Hercegovačko-neretvanske županije, kao i sa županom i dožupanom Hercegovačko-neretvanske županije, s ciljem da se što prije donese neophodni Zakon o sudovima za Hercegovačko-neretvansku županiju.

Usprkos zaključcima Vijeća za provedbu mira u Bonnu 6. prosinca 1997. da se neophodni zakoni moraju donijeti do kraja 1997. godine, Zakon o sudovima do današnjeg dana nije stupio na snagu, jer nije bilo moguće postići dogovor o broju općinskih sudova u županiji, a naročito u Mostaru. Nakon što je propalo nekoliko pokušaja da se dođe do konsenzusa, ovaj Ured je uz prisustvo višeg zamjenika Visokog predstavnika, 10. ožujka 1998. održao saslušanje o uspostavi općinskih sudova u Hercegovačko-neretvanskoj županiji, tražeći od svih strana kojih se ovo pitanje tiče da detaljno predstavljaju svoja stajališta. Nakon ovog saslušanja i na osnovu izjava različitih predstavnika, donosim slijedeću

ODLUKU:

Svaka općina u Hercegovačko-neretvanskoj županiji ima pravo na vlastiti općinski sud. Stoga i svaka općina Grada Mostara takode ima pravo ustanoviti vlastiti općinski sud. Rezultat

ovoga je da će Grad Mostar imati šest općinskih sudova.

Što se tiče centralne zone, Grad Mostar će ustanoviti posebni gradski sud koji će imati isključivu nadležnost nad svim pravnim pitanjima koja se jave u centralnoj zoni dok god centralna zona postoji.

Svaki općinski sud mora odražavati nacionalni sastav općine prema popisu iz 1991. godine. Isto načelo se mora primjeniti na gradski sud koji će se ustanoviti u centralnoj zoni Grada Mostara.

Prema članku VI.7(1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ustav Federacije) koji glasi : "svaka općina ima sudove koji se mogu ustanoviti u suradnji sa drugim općinama, . . . , "svaka općina ima ustavno pravo na svoj općinski sud. Ako dvije ili više općina žele ostvariti ovo pravo, i žele imati jedan, zajednički sud iz praktičnih ili drugih razloga, ove općine onda, na osnovu svoje slobodne volje, same odlučuju o suradnji. Suradnja u ovom kontekstu znači zajedničko djelovanje u pravcu ostvarivanja zajedničkog suda.

Članak VI.7(2) Ustava Federacije, međutim, propisuje da općine same ne mogu ustanoviti sudove, već da je to u nadležnosti županijske vlade. Nadležnost županijske vlade da ustanovi i financira sudove ne utječe, međutim, na pravo općine da ima vlastiti sud ili da surađuje sa drugim općinama da bi imale zajednički sud. Stoga prilikom ustanovljavanja općinskih sudova, po članku VI.7(1) Ustava Federacije, županijska vlada mora poštivati gore pomenuto ustavno pravo svake općine da ima vlastiti općinski sud ukoliko općina ne izrazi želju za suradnjom. U takovim slučajevima, županijska vlada ne može zanemariti volju općine da surađuje ili ne surađuje sa drugim općinama, već županijska vlada mora ustanoviti sudsku strukturu koja je sukladna izraženoj volji svih općina u županiji.

Iako članak 80. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije predviđa da "općinski sud se ustanovljava za teritoriju općine. Jedan općinski sud se može ustanoviti za dvije ili više općina", mora se poštivati gore pomenuto odlučujuće načelo iz Ustava Federacije.

Isto načelo se primjenjuje glede ustanovljavanja općinskih sudova u Mostaru. Činjenica da je Mostar Grad ne slabi pravo svake od njegovih općina da ustanovi vlastiti općinski sud. Prema Amandmanu I, članak 64.b. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije, "Grad Mostar se sastoji od šest općina ... " i nema nikakve nadležnosti u oblasti općinskog sudstva. Ni Amandman XVI (1) na Ustav Federacije, niti Amandman I, članak 64.b.(2) Ustava Hercegovačko-neretvanske županije ne pripisuju Gradu nijednu nadležnost općine osim u slučajevima kada općine od kojih se sastoji Grad izričito prenesu određenu nadležnost na Grad. Prema Amandmanu XVI(1) Ustava Federacije Grad je "jedinica lokalne uprave i samouprave", koja po članku 7(1) Privremenog Statuta Grada Mostara ima "obvezu da osigura postojanje neophodnih javnih ustanova i objekata ... Prava i obveze gradskih općina ostaju .. neizmjenjene". Stoga, članak 7(3) Privremenog Statuta Grada Mostara izričito predviđa da su "gradske općine nadležne za sva druga pitanja koja se moraju regulirati u okviru općinskih nadležnosti". Jedno od prava gradskih općina je njihovo ustavno pravo da ustanove vlastiti općinski sud.

Što se tiče centralne zone, Amandman I, članak 64.b.(1) Ustava Hercegovačko- neretvanske županije propisuje da "centralna zona .. nije općina, već je pod upravom Gradskog vijeća .. ". Sukladno tomu, niti jedna od šest općina koje tvore Grad Mostar nema nadležnost da ustanovi općinski sud za centralnu zonu, niti ima bilo koju drugu nadležnost koja je u svezi sa vršenjem sudskih ovlasti u ovom području. Pošto je centralna zona pod upravom Gradskog vijeća, i kao rezultat toga pod neposrednom upravom Grada Mostara, nadležnost je Grada da ustanovi sud za centralnu zonu nadležan za pravna pitanja koja

se jave u ovom području. U tom smislu, članak 7(1) Privremenog Statuta Grada Mostara se mora tumačiti na način da "Grad ima.. obvezu da osigura postojanje neophodnih javnih ustanova .. za svoje građane", tamo gdje ta obveza nije u suprotnosti sa nadležnošću općina.

Stoga, u odsustvu posebite odredbe kojom se regulira ustanovljavanje i struktura takovog suda za centralnu zonu Grada Mostara (u daljem tekstu: Gradski sud), analogno će se primjeniti pravila i propisi za ustanovljavanje općinskih sudova u Hercegovačko-neretvanskoj županiji koji su zasnovani na relevantnim odredbama Ustava Federacije.

Sukladno članku IX.7 Ustava Federacije, nacionalna struktura svakog općinskog suda u Hercegovačko-neretvanskoj županiji mora odražavati nacionalni sastav dotične općine prema objavljenim rezultatima popisa iz 1991. Analogno, ovo načelo se također mora primjeniti na Gradski sud koji će se ustanoviti za centralnu zonu Grada Mostara.

Potpisao:

Carlos Westendorp

Visoki predstavnik